

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2 Kar	Pszichológia és Neveléstudományok Kar
1.3 Intézet	Alkalmazott Pszichológia Intézet
1.4 Szakterület	Pszichológia
1.5 Képzési szint	Mesteri képzés
1.6 Szak / Képesítés	Pszichológiai beavatkozás és tanácsadás

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Az agresszivitás megelőzése						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Dan Octavian Rusu adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Dan Octavian Rusu adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	I	2.5 Félév	II	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Mesteri

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					70 óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					8
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					30
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	70				
3.8 A félév össz-óraszám	126				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	•
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	•

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gyerekek és serdülők számára prevenciós és intervenciós programok kidolgozásának, szervezésének és koordinálásának kompetenciái 2. Vizsgálóeljárások kiválasztásának és pszichopedagógiai értékelésének, diagnosztizálásának (ideértve a differenciáldiagnosztikát) és a pszichopedagógiai beavatkozás kompetenciái 3. Tanácsadási és pszichopedagógiai segítségnyújtási készségek gyermekek és fiatalok számára 4. A tanterv adaptációs kompetenciái és a személyre szabott intervenciós programok megvalósítása 5. A multidiszciplináris támogatási és pszichopedagógiai intervenciós csoportok tagjainak, valamint a tanároknak képzési és fejlesztési kompetenciái 6. A szülők vagy más rokonok tanácsadásához szükséges kompetenciák nehéz helyzetben lévő emberekkel való munka esetében
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Az önfejlesztési / önértékelési készségek fejlesztése • Az etikai normák alkalmazása kutatásban, valamint az értékelés, a tantervi adaptáció és a pszichopedagógiai tanácsadás tevékenységeiben

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerni, megérteni, alkalmazni az agresszivitás alapfogalmait • Az iskolai tevékenységre vonatkozó alapfogalmak elsajátítása és a gyakorlati alkalmazása
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • Felismerni az iskolában jelentkező pszichológiai problémahelyzeteket • Felismerni az agresszió kialakulásához hozzájáruló tényezőket • Felismerni az agresszivitás sajátosságait, a társuló pszichológiai jellemzőit • Az iskolai alkalmazkodást zavaró tényezők és ezek mögött álló okok felismerése • Az iskolai tanácsadásban használt – egyéni és csoportos prevenciós, illetve beavatkozási programok alkalmazása

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Az agresszív viselkedés meghatározása és az agresszivitás formái. Az agresszivitás, mint funkcionális, természetes, adaptív viselkedés.	bemutató, problematizálás, szintézis	
2. Az agresszivitás, mint diszfunkcionális, patológias, maladaptív viselkedés - klinikai diagnózis felállítása: CD, rideg-érzékeny,	bemutató, problematizálás, szintézis	

kegyetlen-érzelemmentes, azaz callous-unemotional (CU) altípus, ODD, ADHD		
3. Az agresszivitás neurobiológiai háttere az erőszaknak való kitettség összefüggésében. Az agresszív viselkedés kialakulását magyarázó elméletek: klasszikus és modern elméletek	bemutató, problematizálás, szintézis	
4. Az agresszivitás prediktorai, kockázati – és védőtényezők: gyerekkori élmények hatása: elhanyagolás, bántalmazás, családi modell	bemutató, problematizálás, szintézis	
5. Az iskolai környezet szerepe az agresszivitás kialakulásában	bemutató, problematizálás, szintézis	
6. Az iskolai erőszak felmérése, szűrési eljárásai. A viselkedés funkcionális elemzése, elemzési stratégiák	bemutató, szemléltető példa, problematizálás, szintézis	
7. Prevenciós programok: társas készségek, problémamegoldási készségek, szocio-emocionális készségek fejlesztése	bemutató, problematizálás, szintézis	
8. Multidimenzionális és multifaktoriális prevenciós programok	bemutató, problematizálás, szintézis	
9. Az agresszivitás kezelése, intervenciós programok	bemutató, szintézis	
10. CBT alapú intervenciós programok	bemutató, problematizálás, szintézis	
11. Pszichoedukáció. Szülők tréningje. Szülő-iskola együttműködésére alapuló programok	bemutató, problematizálás, szintézis	
12. Gyógyszeres pszichiátriai kezelés	bemutató, problematizálás, szintézis	
13. Az agresszivitást célzó megelőzési és beavatkozási programok eredményessége és korlátai	bemutató, problematizálás, szintézis	
14. Szintézis	Szemléltető példa, problematizálás, szintézis	

Kötelező könyvészet

- APA (2013). *DSM-5 referencia-kézikönyv a DSM-5 diagnosztikai kritériumaihoz*. Oriold és Társai Kiadó, Bp.
- Balázs K., Miklósi M. (2015). *A gyermek- és ifjúkor pszichés zavarainak tankönyve*. Semmelweis Kiadó. 1, 2, 3.2.12-es fejezetek <https://photos.app.goo.gl/KdTRohYxPi7Ye7Rq6>
- Juul, J. (2015). *Gyerekkori agresszió. Az erőszakos viselkedés kezelése*. Móra Könyvkiadó. <https://photos.app.goo.gl/PHtfJfKGaHDXhrdF9>
- Mórotz, K., Perczel Forintos, D. (2006). *Kognitív viselkedésterápia*. Medicina kiadó, Bp.
- Opre A., Baban A., Benga O. (2015). *Managementul comportamentelor și optimizarea motivației pentru învățare*. Editura ASCR, Cluj-Napoca
- Peacock, G.G., Collet, B.R. (2015). *Intervenții bazate pe colaborarea familie-școală. Soluții fundamentate științific pentru probleme emoționale, comportamentale și școlare*. Editura ASCR, Cluj-Napoca

Sukhodolsky, D.G., Scahill, L. (2012). *Cognitive-Behavioral Therapy for Anger and Aggression in Children*. New York: Guilford Press.

Twemlow, S. W., Sacco, F. C. (2012). *Miért Nem Működnek Az Iskolai Bántalmazás-Ellenés Programok*. Flaccus kiadó, Bp. <https://photos.app.goo.gl/ykKzbJJBuqBfJ9B98>

Opcionális könyvészet

Liptak, J.J., Leutenberg, E. (2007). *The Anger & Aggression Workbook: Self-Assessments, Exercises & Educational Handouts*. Duluth, MN: Whole Person Associates.

Marsee, M.A., Barry, C.T., Childs, K.K., Frick, Paul J., Kimonis, E.R., Munoz, L., Aucoin, K.J., Kunimatsu, M.M., Fassnacht, G.M., & Lau, K.S.L. (2011). Assessing the forms and functions of aggression using self-report: Factor structure and invariance of the Peer Conflict Scale in youth. *Psychological Assessment*, 23, (3):792-804. doi: 10.1037/a0023369.

Frick, P.J. & Ray, J.V. (2015). Evaluating Callous-Unemotional Traits as a Personality Construct. *Journal of Personality*, 83:6, 710–722. <https://doi.org/10.1111/jopy.12114>.

Rosan, A., Frick, J. P., Gottlieb, A. K., Fășicaru, L. (2015). Callous-Unemotional Traits and Anxiety in a Sample of Detained Adolescents in Romania. *Journal of Evidence-Based Psychotherapies*, 15,1, 79-95.

Ajánlott könyvészet

Battagliese, G., Caccetta, M., Luppino, O., Baglioni, C., Cardi, V., Mancini, F., Buonanno, C. (2015). Cognitive-behavioral therapy for externalizing disorders: A meta-analysis of treatment effectiveness. *Behavior Research and Therapy*, 75:60-71. doi: 10.1016/j.brat.2015.10.008.

De Castro, B.O., Bosh, J.D., Veerman, J.W., Koops, W. (2003). The effects of emotion regulation, attribution and delay prompts on aggressive boys social problem solving. *Cognitive Therapy Research*, 27, 153.

Coyne, S. M., Nelson, D. A. and Underwood, M. (2010). *Aggression in Children*, in *The Wiley-Blackwell Handbook of Childhood Social Development, Second Edition* (eds P. K. Smith and C. H. Hart), Wiley-Blackwell, Oxford, UK. doi: 10.1002/9781444390933.ch26

Deater-Deckard, K. (2001). Recent research examining the role of peer relationships in the development of psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 42:565–579.

Del Vecchio, T., O'Leary, K.D. (2004). Effectiveness of anger treatments for specific anger problems: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 24, (1):15-34.

Dodge, K.A. (2003). Do social information-processing patterns mediate aggressive behavior? In: Lahey, B.B. (Eds.). *Causes of conduct disorder and juvenile delinquency*. New York: Guilford Press; 254–274.

Durlak, J.A., Weissberg, R.P., Dymnicki, A.B., Taylor, R.D., Schellinger, K.B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: a meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82(1):405-32. doi: 10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x.

Flanagan, R., Allen, K., Levine, E. (2015). *Cognitive and Behavioral Interventions in the Schools - Integrating Theory and Research into Practice*. Springer New York

Golden, B. (2003). *Healthy Anger: How to Help Children and Teens Manage Their Anger*. Oxford University Press

Gundersen, K, Svartdal, F. (2006). Aggression replacement training in Norway: Outcome evaluation of 11 Norwegian student projects. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50:63–81.

Kassinove, H., Tafrate, R.C. (2002). *Anger Management: The Complete Treatment Guidebook for Practitioners*. Atascadero, CA: Impact Publishers

Kendall, P.C. (2006). Guiding theory for therapy with children and adolescents. In: Kendall, P.C. (Eds). *Child and Adolescent Therapy: Cognitive-Behavioral Procedures*. New York: Guilford Press; 3–30.

- Lochman, J.E., Barry, T.D., Pardini, D.A. (2003). Anger control training for aggressive youth. In: Kazdin A.E., Weisz, J.R. (Eds). *Evidence-Based Psychotherapies for Children and Adolescents*. New York: Guilford Press; 263–281.
- Losel, F., Beelmann, A. (2003). Effects of child skills training in preventing antisocial behavior: A systematic review of randomized evaluations. *Annual American Academy of Political and Social Sciences*, 587:84–109.
- Pringsheim, T., Hirsch, L., Gardner, D., Gorman, D.A. (2015). The pharmacological management of oppositional behaviour, conduct problems, and aggression in children and adolescents with attention-deficit hyperactivity disorder, oppositional defiant disorder, and conduct disorder: a systematic review and meta-analysis. Part 1: psychostimulants, alpha-2 agonists, and atomoxetine. *Canadian Journal of Psychiatry*, 60(2):42-51.
- Sukhodolsky, DG, Kassinove H, Gorman BS. (2004). Cognitive-behavioral therapy for anger in children and adolescents: A meta-analysis. *Journal of Aggression and Violent Behavior* 9:247–269.
- Sukhodolsky DG, Scahill L. (2007). Disruptive behavior in persons with Tourette Syndrome: Phenomenology, assessment, and treatment. In: Treating Tourette Syndrome and Tic Disorders. In: Woods, D.W., Piacentini, J.C., Walkup, J.T. (Eds). New York: Guilford Press; 199–221.
- Sukhodolsky, D.G., Golub, A., Stone, E.C., Orban, L. (2005). Dismantling anger control training for children: A randomized pilot study of social problem-solving versus social skills training components. *Behavior Therapy*, 36:15–23.
- Sukhodolsky, D.G., Gorman, B.S., Scahill, L., Findley, D.B., McGuire, J. (2013). Exposure and response prevention with or without parent management training for children with obsessive-compulsive disorder complicated by disruptive behavior: A multiple-baseline design study. *Journal of Anxiety Disorder*, 27: 298–305.
- Sukhodolsky, D.G., Scahill, L., Zhang, H., Peterson, B.S., King, R.A., Lombroso, P.J., Katsovich, L., Findley, D., Leckman, J.F. (2003). Disruptive behavior in children with Tourette's syndrome: Association with ADHD comorbidity, tic severity, and functional impairment. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 42:98–105.
- Sukhodolsky, D.G., Solomon, R.M., Perine, J. (2000). Cognitive-behavioral, anger control intervention for elementary school children: A treatment outcome study. *Journal of Child and Adolescent Group Therapy*, 10:159–170.
- Swearer, S.M., Espelage, D., Napolitano, S. (2009). *Bullying Prevention and Intervention: Realistic Strategies for Schools* (The Guilford Practical Intervention in the School Series) 1st Edition. Guilford Press
- Wilson, S. J. & Lipsey, M. W. (2007). School-based interventions for aggressive and disruptive behavior: Update of a meta-analysis. *American Journal of Preventive Medicine*, 33, S130-S143. <http://dx.doi.org/10.1016/j.amepre.2007.04.011>
- Wyatt Kaminski, J., Valle, L.A., Filene, J.H., Boyle, C.L. (2008). A meta-analytic review of components associated with parent training program effectiveness. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36:567–589.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Az iskolai agresszivitás, a jéghegy metaforája	beszélgetés, csoportos tevékenységek	
2. Védő- és rizikófaktorok	csoportos tevékenységek, ismeretek szintézise	
3. Neurobiológiai alapok	irányított felfedezés	

4. A problémák felmérése – problémamegoldási modell perspektívájából	egyéni és csoportos tevékenységek	
5. Az agresszivitás felmérése az iskolában – kérdőívek, skálák, interjúk. A viselkedés funkcionális analízise	Beszélgetés, bemutatás, fogalmak tisztázása, egyéni tevékenységek	
6. Prevenációs programok megtervezése. A szocio-emocionális tanulás (SEL)	egyéni és csoportos tevékenységek, irányított felfedezés, ismeretek szintézise	
7. Iskolában alkalmazható prevenációs programok: „Olweus-féle Zaklatás megelőző program”, „Békés Iskolák projekt	beszélgetés, egyéni és csoportos tevékenységek, ismeretek szintézise	
8. Specifikus csoportos prevenció: NyugiOvi, KiVa Zaklatás Ellenes program, Enable Program	bemutatás, fogalmak tisztázása, egyéni és csoportos tevékenységek, ismeretek szintézise	
9. Osztálymenedzsment technikák	bemutatás, egyéni és csoportos tevékenységek, ismeretek szintézise	
10. Beavatkozási programok megtervezése, düh és agresszivitás kezelésére alkalmazható technikák	beszélgetés, egyéni és csoportos tevékenységek, irányított felfedezés	
11. Családcentrikus beavatkozások. Pszichoedukáció. Szülők tréningje	bemutatás, egyéni tevékenységek, irányított felfedezés	
12. Gyógyszeres, pszichiátriai kezelés	egyéni és csoportos tevékenységek, irányított felfedezés	
13. A beavatkozás hatékonyságának és eredményességének összehasonlító vizsgálata	bemutatás, fogalmak tisztázása, egyéni és csoportos tevékenységek	
14. Félévi tevékenység értékelése, összegzése	bemutatás, ismeretek szintézise	

Könyvészet

Card, N. A., & Little, T. D. (2006). Proactive and reactive aggression in childhood and adolescence: A meta-analysis of differential relations with psychosocial adjustment. *International Journal Of Behavioral Development*, 30(5), 466-480. doi:10.1177/0165025406071904

Essau, C. A., Sasagawa, S., & Frick, P. J. (2006). Callous-Unemotional Traits in a Community Sample of Adolescents. *Assessment*, 13(4), 454-469. doi:10.1177/1073191106287354

Ajánlott Könyvészet

Daniels, J.A., Bradley, M.C. (2011). *Preventing Lethal School Violence*. New York: Springer.

Juvonen, J., Graham, S.(Eds.) (2001). *Peer Harassment in School. The Pligh of the Vulnerable and Victimized*. New York, London: The Guilford Press.

- Lopez, E.E., Olaizola, J.H., Ochoa, G.M., Ferrer, B.M. (2006). Aggressive and Nonaggressive rejected students: an analysis of their Differences. *Psychology in the Schools*, 43, 3, 387-400.
- Notar, C., Padgett, S., Roden, J. (2013). Cyberbullying: Resources for Intervention and Prevention. *Universal Journal of Education and Research*, 13, 133-145.
- Pringsheim, T., Hirsch, L., Gardner, D., Gorman, D.A. (2015). The Pharmacological Management of Oppositional Behaviour, Conduct Problems, and Aggression in Children and Adolescents With Attention-Deficit Hyperactivity Disorder, Oppositional Defiant Disorder, and Conduct Disorder: A Systematic Review and Meta-Analysis. Part 1: Psychostimulants, Alpha-2 Agonists, and Atomoxetine. *Canadian Journal of Psychiatry*, 60(2):42–51.
- Pringsheim, T., Hirsch, L., Gardner, D., Gorman, D.A. (2015). The Pharmacological Management of Oppositional Behaviour, Conduct Problems, and Aggression in Children and Adolescents With Attention-Deficit Hyperactivity Disorder, Oppositional Defiant Disorder, and Conduct Disorder: A Systematic Review and Meta-Analysis. Part 2: Antipsychotics and Traditional Mood Stabilizers. *Canadian Journal of Psychiatry*; 60(2):52–61
- Rohlf, H.L., Holl, A.K., Kirsch, F., Krahe, B., Elsner, B. (2018). Longitudinal Links between Executive Function, Anger, and Aggression in Middle Childhood *Front. Behav. Neurosci.* 12, 27. | <https://doi.org/10.3389/fnbeh.2018.00027>
- Salmivalli, C., & Peets, K. (2009). Bullies, victims, and bully-victim relationships in middle childhood and early adolescence. In K.H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of Peer Interactions, Relationships, and Groups* (pp.322-340). New York: Guilford Press.
- Smith, P.K., Pepler, D., Rigby, D.(Eds.) (2004). *Bullying in schools: how successful can interventions be?* Cambridge University Press
- Tremblay, R.E. (2000). The development of aggressive behaviour during childhood: What have we learned in the past century? *International Journal of Behavioural Development*, 24, 129-141.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A Romániai Pszichológusok Kollégiuma, a szabadalommal rendelkező **Pszichológusok Deontológiai Kódexe** (www.copsi.ro) és a 213/2004-es Törvény alkalmazási feltételeiben megfogalmazott **elismerési eljárásoknak megfelelően**
- A Felsőoktatási Szakosodások Nemzeti Besorolása (<http://www.rncis.ro>)
- A Romániai Foglalkozási Besorolás (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Folyamatos nyomonkövetés	Egyéni esetek elemzése, feladatok.	40%
10.5 Szeminárium	Év közbeni felmérés	Beavatkozás vagy prevenció program megtervezése és bemutatása	60%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
A plagizált, másolt, egyező félévi dolgozatok leadása esetén a hallgató (mindegyik érintett fél) 1-es osztályzatot kap.			
A félév közbeni feladatok vizsgaidőszakban, pótvizsgaidőszakban és pót-pótvizsgaidőszakban nem pótolhatóak.			

Kitöltés dátuma

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

2022 .

Dr. Dan Octavian Rusu, adjunktus

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2022

Intézetigazgató

Dr. Kiss Szidónia, docens